

Een opvangcentrum in uw gemeente

Informatiebrochure voor het gemeentebestuur

fedasil

FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR
DE OPVANG VAN ASIELZOEKERS

Opvang van asielzoekers	04
Opvangnetwerk: hoe zijn de opvangstructuren voor asielzoekers georganiseerd?	07
Werking van een opvangstructuur	11
Veiligheid binnen de opvangstructuur en in de omgeving	13
De opvang in een collectieve opvangstructuur	16
Integratie van de opvangstructuren in de lokale gemeenschappen	21
De asielprocedure	23
Informatie en communicatie	27

Inleiding

Het federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers, Fedasil, is verantwoordelijk voor de opvang en de begeleiding van asielzoekers en andere doelgroepen en garandeert de kwaliteit en de conformiteit binnen de verschillende opvangstructuren. Fedasil coördineert ook de verschillende vrijwillige terugkeerprogramma's.

In België hebben asielzoekers geen recht op financiële steun maar wel op materiële opvang, zolang hun asielprocedure loopt. De opvang wordt georganiseerd in een open opvangstructuur.

Het opvangnetwerk bestaat momenteel (november 2015) uit zo'n 28.000 opvangplaatsen. De opvang wordt zowel collectief georganiseerd in een 70-tal opvangcentra als individueel in lokale opvanginitiatieven. De opvangcentra worden beheerd door Fedasil, het Rode Kruis en Croix-Rouge en enkele andere operatoren. De individuele opvang wordt in hoofdzaak georganiseerd door OCMW's en in mindere mate door NGO's.

De instroom van asielzoekers is de afgelopen maanden zeer sterk gestegen. Sinds de maand augustus 2015, werden elke maand ongeveer 5.000 asielaanvragen ingediend, terwijl het maandelijkse gemiddelde van het eerste semester 2015 slechts om en bij de 1.500 aanvragen per maand telde. Fedasil heeft daarom zijn opvangcapaciteit sterk en heel snel moeten uitbreiden. Er kwamen al meer dan 10.000 nieuwe plaatsen bij, bovenop de 17.000 bestaande plaatsen begin augustus en zolang de toestroom van mensen die bescherming vragen in ons land hoog blijft, zullen er bijkomende opvangplaatsen worden gezocht en opgericht.

Opvang van asielzoekers

In België wordt de opvang bepaald door de wet van 12 januari 2007, de “opvangwet”, die het recht geeft aan asielzoekers om van de geboden opvang gebruik te maken zodat zij een menswaardig leven kunnen leiden. Bijgevolg hebben de asielzoekers recht op materiële hulp (opvang) gedurende de hele procedure.

Wat gebeurt er van zodra de asielzoeker zijn asielaanvraag heeft ingediend? Toewijzing van een opvangplaats

Personen die bij de Dienst Vreemdelingenzaken asiel hebben aangevraagd, be-geven zich vervolgens naar de Dispatching van Fedasil (in hetzelfde gebouw). Die wijst de asielzoeker een opvangplaats toe (de verplichte plaats van inschrijving of ‘code 207’) waar de betrokkene materiële opvang verkrijgt.

Bij de toewijzing van een opvangplaats houdt de Dispatching rekening met de beschikbare plaatsen in de verschillende centra en de bijzondere situatie van de asielzoeker (zijn gezinssamenstelling, medisch profiel, kennis van een van de landstalen, niet-begeleide minderjarige enz.). Sommige opvangstructuren zijn inderdaad beter uitgerust dan anderen aan de behoeften van sommige asielzoekers. In de mate van het mogelijke slapen families in een aparte kamer, terwijl alleenstaande personen vaak een gemeenschappelijke slaapzaal delen. Telkens er een plaats in het opvangcentrum vrijkomt, wijst Dispatching een nieuwe asielzoeker toe. Zo kunnen er dagelijks nieuwe bewoners toekomen en zijn er anderen die vertrekken.

Welke informatie wordt verstrekt op het moment van de toewijzing?

De Dispatching bezorgt aan alle nieuwkomers een informatiebrochure die in tien talen beschikbaar is¹. Deze brochure informeert de asielzoekers over hun rechten en plichten tijdens de opvangperiode.

¹ “Asiel in België” is een brochure bestemd voor alle personen die asiel aanvragen in België. De brochure geeft een overzicht van het parcours dat de asielzoekers volgen en legt uit wat hun rechten en plichten zijn. Het is beschikbaar in de volgende talen: Frans, Nederlands, Engels, Albanees, Arabisch, Farsi, Lingala, Pashto, Peul en Russisch.

Hoe bereikt de asielzoeker de opvangplaats die hem werd toegewezen?

De asielzoeker vertrekt per trein of bus naar het toegewezen opvangcentrum. De Dispatching levert de trein- en bustickets tot aan zijn bestemming, het adres van het opvangcentrum en een wegbeschrijving. De asielzoeker beschikt over één dag om zich naar het opvangcentrum te begeven, zo niet moet hij zich opnieuw aanmelden bij de Dispatching om een nieuwe opvangplaats te krijgen.

Is de asielzoeker verplicht om zich naar de toegewezen opvangplaats te begeven?

Hoewel er slechts weinig asielzoekers zijn die niet wensen in te gaan op de geboden opvang, zijn zij er niet toe verplicht. In dat geval ontvangen zij geen materiële hulp, uitgezonderd de medische zorgen die steeds worden verzekerd. De asielzoeker kan echter van mening veranderen en zich opnieuw aanbieden bij Dispatching om een opvangplaats toegewezen te krijgen.

Wordt er een medisch onderzoek uitgevoerd vóór of bij aankomst van de asielzoeker in de opvangstructuur?

Reeds op de Dispatching voert het medisch personeel een eerste onderzoek 'op het zicht' uit van de algemene gezondheid van de asielzoeker om, indien nodig, hem te kunnen doorverwijzen naar een arts of naar het opvangcentrum dat het best aangepast is aan zijn behoeften en dit, in functie van de beschikbare plaatsen.

Bovendien krijgt elke asielzoeker van bij de aankomst in de opvangstructuur een medisch onderzoek en wordt hij behandeld indien nodig. Er wordt een medisch dossier opgesteld en bijgehouden in de opvangplaats waar de asielzoeker verblijft. Dit dossier bevat de informatie over zijn gezondheidstoestand (medische voorgeschiedenis, risicofactoren, vaccinaties enz.). Hij heeft het recht om dit te consulteren of er een kopie van te vragen.

Hij krijgt ook praktische informatie over de medische dienst (meer bepaald de openingsuren en het maken van een afspraak).

Ondergaat de asielzoeker een tuberculose-screening voor zijn aankomst in de opvangstructuur?

Alle asielzoekers ouder dan vijf jaar ondergaan, bij hun aankomst in de Dispatching, een radiografie van de longen die bedoeld is om tuberculose (TBC) op te sporen. Besmette personen worden verplicht in het ziekenhuis opgenomen en kunnen zich niet naar een opvangstructuur begeven. De kinderen jonger dan 5 jaar en zwangere vrouwen (of indien er een vermoeden van eventuele zwangerschap bestaat) krijgen geen longscan maar zullen een andere test (intradermo) ondergaan binnen de twee weken na hun aankomst in de opvangstructuur.

De asielzoekers vertegenwoordigen ongeveer 9,8% van alle tbc-gevallen in België in de loop van de voorbije vijf jaar (2010-2014).

De medewerkers die vaak in contact staan met de asielzoekers ondergaan ook een tbc-screening.

Opvangnetwerk: hoe zijn de opvangstructuren voor asielzoekers georganiseerd?

In totaal beschikt België over meer dan 28.000 opvangplaatsen (november 2015). Het netwerk bestaat uit collectieve en individuele opvangstructuren. De collectieve structuren zijn opvangcentra die door Fedasil, het Belgische Rode Kruis of andere partners beheerd worden. De individuele structuren zijn woningen die door de OCMW (de 'lokale opvanginitiatieven' of LOL's) of door NGO beheerd worden.

Gezien de stijging van het aantal asielaanvragen de laatste maanden, moet de opvangcapaciteit continu worden uitgebreid. Hiervoor heeft het traditionele opvangnetwerk van Fedasil de steun gevraagd van andere operatoren om nieuwe opvangplaatsen te creëren. Er worden honderden bijkomende opvangplaatsen ter beschikking gesteld in militaire kazernes. In afwachting van de aanwerving van het personeel door Fedasil of door een van de partners, wordt het personeel van Defensie tijdelijk betrokken bij dit plaatsbeheer.

Om over voldoende opvangcapaciteit te beschikken, werden overheidsopdrachten opgestart om privé-operatoren eveneens de mogelijkheid te geven om opvangstructuren te beheren.

Hoe wordt de opvang georganiseerd in collectieve opvangcentra?

De opvangcentra zijn 'open' centra, dit betekent dat de bewoners vrij zijn om binnen en buiten te gaan. Ze verschillen van elkaar qua infrastructuur (oude militaire gebouwen, internaten of ziekenhuizen omgevormd tot opvangcentrum, of prefabgebouwen), qua grootte (van minder dan 100 plaatsen tot bijna 800 plaatsen) en qua ligging (in de stad of op het platteland), maar ze bieden allemaal dezelfde diensten.

In het opvangcentrum ontvangen asielzoekers geen financiële steun maar krijgen er onderdak, voeding, kleding en toegang tot sanitaire installaties, en dit gedurende de gehele duur van de asielpcedure. Dit wordt dus gewoonlijk de

materiële hulp genoemd. Zij bevat eveneens sociale, medische en psychologische begeleiding, een dagelijkse uitkering (zakgeld) en toegang tot juridische bijstand en tot diensten zoals tolken, opleidingen en programma's van vrijwillige terugkeer.

Hoe wordt de opvang georganiseerd in de individuele opvangplaatsen?

Na een bepaalde periode in een collectieve opvangstructuur of voor sommige groepen van bij het begin, kan de asielzoeker worden opgevangen in een individuele woning. De asielzoeker komt dan (met of zonder andere asielzoekers) terecht in een specifieke woning die uitgerust is met de nodige faciliteiten opdat hij zelf voor zijn dagelijkse basisbehoeften kan instaan.

De doorverwijzing naar een individuele opvangstructuur hangt inderdaad af van het aantal beschikbare plaatsen in het opvangnetwerk. De asielzoeker die in een collectieve opvangstructuur verblijft en doorverwezen wil worden naar een individuele woning moet hiervoor op voorhand een aanvraag indienen.

De individuele opvang geeft de asielzoekers meer autonomie maar, net zoals voor de collectieve opvang, blijft de materiële hulp verzekerd.

Het OCMW of de NGO is verantwoordelijk voor de nodige begeleiding. Deze begeleiding bestaat meer bepaald uit een opvolging van de asielprocedure, een medische en psychosociale opvolging, voorbereiding op de integratie of terugkeer, doorverwijzing inzake onderwijs en opleidingen voor volwassenen.

Einde van de opvang: hoe lang kan een asielzoeker wiens procedure is afgelopen nog in de opvangstructuur verblijven?

Het recht op opvang loopt ten einde wanneer de asielprocedure afgelopen is en de eventuele beroepsprocedures uitgeput zijn. Na een positieve beslissing krijgt de vluchteling (of de persoon die recht heeft op subsidiaire bescherming) een verblijfsvergunning en kan hij op zoek gaan naar een eigen woning. Hij mag nog twee maanden in een opvangstructuur verblijven om een geschikte verblijfplaats te zoeken. Hij kan hiervoor hulp vragen aan het OCMW van zijn verblijfplaats die als opdracht heeft om hulp te verlenen zodat hij zich in de woning kan installeren (bijvoorbeeld: hulp bij de huurwaarborg, leefloon).

Na een negatieve beslissing krijgt de 'afgewezen' asielzoeker een bevel om het grondgebied te verlaten. Sinds de invoering van een 'terugkeertraject' wordt de persoon voor wie de negatieve beslissing door de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen bevestigd werd, verzocht zich te begeven naar een van de centra die 'open terugkeerplaatsen' organiseren. De bedoeling is om de bewoners te overtuigen van de voordelen van een vrijwillige terugkeer, in vergelijking met een gedwongen terugkeer, en hen daarin te begeleiden.

Wat is het profiel van de asielzoekers die in het opvangnetwerk verblijven?

De personen die momenteel in ons land asiel aanvragen, komen vooral uit Syrië, Irak, Afghanistan en Somalië. Zowat één derde van alle asielzoekers bestaat uit gezinnen met kinderen, alleenstaande mannen vertegenwoordigen de helft. Alleenstaande vrouwen zijn minder in aantal. Niet-begeleide minderjarigen vormen de kleinste groep maar vragen een aparte opvang en omkadering.

Is er een specifieke opvang voor minderjarigen?

In een opvangcentrum is ongeveer één op de drie bewoners jonger dan achttien jaar. De meeste van hen komen in België toe samen met hun ouders. In het opvangcentrum wonen gezinnen met kinderen samen in een familiekamer, waar ze meer privacy hebben.

En voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV)?

Minderjarigen die zonder ouders of wettelijke voogd in België aankomen, volgen een ander traject dan volwassen asielzoekers. De overheid organiseert een aangepaste opvang voor deze niet-begeleide minderjarigen.

Gaan minderjarigen die in een opvangstructuur verblijven naar school?

Zoals alle minderjarigen in België gaan ook de kinderen van asielzoekers naar school. De kinderen worden zo snel mogelijk ingeschreven in één van de plaatselijke scholen. De kinderen gaan niet allemaal naar dezelfde school maar worden zo veel mogelijk verdeeld over verschillende scholen in de buurt van de opvangstructuur die hen opvangt. Hiervoor wordt er voorafgaand een overleg georganiseerd met de lokale scholen.

Ook worden de vervoersmogelijkheden voor de kinderen onderzocht. Is er een schoolbus, dan kan die langskomen aan het opvangcentrum. Indien kinderen met het openbaar vervoer naar school gaan, dan staat het opvangcentrum in voor het schoolabonnement.

Het opvangcentrum staat in voor de kosten verbonden aan het naar school gaan.

Volgen minderjarigen het zelfde onderwijstraject als de andere leerlingen?

De meerderheid van de nieuwkomers komt eerst in een onthaalklas terecht, waar ze klaargestoomd worden voor het normale onderwijs en snel onze taal leren. Deze klassen staan onder de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Gemeenschap. Daarna gaan ze naar een gewone klas die past bij hun studieniveau. Fedasil stelt alles in het werk om de ouders hun ouderrol te laten vervullen. De jongste kinderen worden dan ook begeleid naar school door een van hun ouders. Besprekingen over de voortgang van de kinderen op school gebeuren met de ouders.

Werking van een opvangstructuur

Hoe werkt een opvangstructuur in de praktijk?

Alle opvangstructuren uit het opvangnetwerk dat Fedasil coördineert zijn open opvangstructuren. Dit betekent dat bewoners vrij het centrum kunnen verlaten wanneer ze dit wensen. Er gebeurt echter steeds een aanwezigheidscontrole. Zo weet Fedasil wie er aanwezig is in het centrum en kan deze informatie overgemaakt worden aan de lokale politie.

Bij hun aankomst in het centrum, krijgen asielzoekers informatie over het centrum en over de regels die er gelden. In het huishoudelijk reglement staan de rechten en plichten van elke bewoner beschreven.

Aangezien er in een opvangcentrum personen met verschillende nationaliteiten en achtergrond in gemeenschap samenleven, is het belangrijk om goede afspraken te maken. Indien een bewoner zich niet houdt aan de interne regels, dan zal hij hiervoor gesanctioneerd worden. Een sanctie kan gaan van een mondelinge verwittiging tot een tijdelijke uitsluiting van de materiële hulp voor zeer ernstige inbreuken op het huishoudelijk reglement.

Indien er zich ernstige problemen stellen, dan wordt dit gemeld aan de politie. Hiervoor wordt er een structureel overleg voorzien met de lokale politie.

Wat gebeurt er indien een opvangcentrum wordt opgericht in uw gemeente?

Een nieuwe site wordt steeds bezocht door de preventieadviseur van het agentschap en indien noodzakelijk door een kwaliteitsauditeur. Het doel van dit bezoek is nagaan of het centrum voldoet aan de minimale normen met betrekking tot opvang en in bezit is van de noodzakelijke attesten (bijv. brandweerattest).

Het gemeentebestuur kan een informatievergadering voor de buurtbewoners organiseren. Indien hier vraag naar is zal Fedasil aanwezig zijn op deze bijeenkomst. Zo kunnen vragen en bekommernissen behandeld worden.

Er zal mogelijk aandacht zijn van de pers. Ook daar is het aangewezen om af te stemmen met Fedasil, met het oog op een eenduidige communicatie.

De eerste asielzoekers zullen in het centrum toekomen op een vooraf bepaalde datum. Zij komen toe met het openbaar vervoer. Medewerkers van Fedasil zullen hen ontvangen in het centrum en de nodige voorzieningen treffen voor hun verblijf in het centrum.

Wat zijn de fases voor de opening van een lokaal opvanginitiatief (LOI) beheerd door een OCMW?

In de eerste plaats dient het OCMW contact op te nemen met regio Noord van Fedasil om meer praktische informatie te ontvangen, meer bepaald over het respecteren van de regionale bewoonbaarheidsnormen en de kwaliteitsnormen van Fedasil. Het OCMW kan dan een voorstel doen om een LOI te openen. Indien het LOI-project een positieve evaluatie krijgt van Fedasil, zal deze een overeenkomst afluiten met het OCMW. Van zodra de opvangplaatsen en het personeel voor het LOI daadwerkelijk beschikbaar zijn, zal Fedasil er asielzoekers toewijzen.

Veiligheid binnen de opvangstructuur en in de omgeving

Hoe worden de veiligheid en de openbare orde in de opvangstructuur en op het grondgebied van de gemeente verzekerd?

Er dient een afsprakenkader te worden ondertekend tussen de korpschef van de lokale politie en de verantwoordelijke van elke opvangstructuur op het grondgebied van de gemeente. Het bepaalt de voorwaarden voor de uitoefening van de functie van de politie om de opvang sereen en veilig te laten verlopen voor de asielzoekers en alle buurtbewoners.

De invoering van dit afsprakenkader is een initiatief van de Minister van Binnenlandse Zaken en de Staatssecretaris voor Asiel en Migratie.

Wie is belast met de uitvoering van dit afsprakenkader?

Verantwoordelijk voor de uitvoering zijn enerzijds, de centrumdirecteur en, anderzijds, de korpschef van de politiezone van het grondgebied waarop de opvangstructuur zich situeert.

Bovendien worden één of meerdere contactpersonen aangeduid door elke partij om toe te zien op de goede uitvoering van het afsprakenkader. Als contactpersonen behandelen ze ook de vragen en verspreiden ze informatie binnen en buiten hun eigen organisatie.

Waaruit bestaat het afsprakenkader precies?

Het afsprakenkader legt de modaliteiten uit voor de uitwisseling van informatie tussen de politie en de opvangstructuur (meer bepaald over de identiteit van de bewoners en bezoekers), de toegang en de interventie van de politie in de gebouwen van de opvangstructuur, het dragen van identiteitsdocumenten door de bewoners van de opvangstructuur of het organiseren van regelmatig overleg tussen de politie en de opvangstructuur.

Worden er controles uitgevoerd aan het adres van de asielzoekers?

Er worden controles uitgevoerd bij de inschrijving en de uitschrijving van de bewoners in de gemeente.

Elke dag bezorgt het opvangcentrum een lijst aan de gemeente met informatie over de bewoners die zopas zijn aangekomen of die de opvangstructuur hebben verlaten. Op basis van deze gegevens, voert de lokale politie binnen de acht dagen controles uit op het adres. Ze kan de opvangstructuur verwittigen wanneer een controle gepland is zodat de bewoner effectief aanwezig is op dat moment.

Welke middelen zijn er ter beschikking om de asielzoekers te identificeren binnen en buiten de opvangstructuur?

Verschillende documenten die de asielzoekers op zak hebben (bijlage 26 en 35 en inschrijvingsbewijs) laten toe hen wettelijk te identificeren. Deze zijn geldig zowel binnen als buiten de opvangstructuur en ze dienen deze steeds op zak te hebben.

Naast de wettelijke documenten, krijgen de bewoners bij hun aankomst in de opvangstructuur een persoonlijke identificatiekaart (een badge) met daarop hun naam, voornaam en een pasfoto. Dit is geen identiteitsdocument maar geeft makkelijk toegang tot bepaalde diensten in de opvangstructuur. Aan de bewoners wordt gevraagd om dit permanent op zak te hebben om de identiteitscontroles door de politie te vergemakkelijken.

Kan de lokale politie de opvangstructuur vrij betreden en een interventie uitvoeren?

De lokale politie kan opdrachten en al dan niet dringende interventies uitvoeren in de opvangstructuur op vraag van de juridische of administratieve overheid of op vraag van de opvangstructuur zelf. In de mate van het mogelijke neemt de politie eerst contact op met de opvangstructuur.

Voor elk ander bezoek meldt de lokale politie eerst haar komst in de opvangstructuur die 24u op 24u permanentie voorziet en de goedkeuring afwacht van de opvangstructuur om zich ter plaatse te begeven.

Hoe verloopt de uitwisseling van informatie tussen de opvangstructuur en de politie?

De uitwisseling van informatie gebeurt volgens de bepalingen met betrekking tot het informatiegeheim en de bepalingen inzake het beroepsgeheim.

Beschikt de politie over een lijst van bewoners die worden opgevangen in de opvangstructuur?

Voor elke opvangstructuur ontvangt de politiezone regelmatig een bijgewerkte lijst van de bewoners en de opvangstructuur bezorgt zoveel mogelijk informatie aan de lokale politie. Er wordt ook een register bijgehouden van alle bezoekers en op aanvraag overgemaakt aan de lokale politie.

Wat gebeurt er in geval van incident of mogelijk risico voor de veiligheid?

De opvangstructuur en de lokale politie informeren elkaar over de incidenten die zich hebben voorgedaan of de mogelijke risico's voor de veiligheid in en rond het centrum en dit vooral met betrekking tot de veiligheid van de bewoners.

De opvangstructuur maakt een lijst met "veiligheidsincidenten". Ze communiceert de incidenten die daarin worden vermeld dagelijks aan de politie.

Zijn er specifieke maatregelen voorzien bij activiteiten of evenementen binnen of buiten de opvangstructuur?

De opvangstructuur en de lokale politie plegen overleg in geval van activiteiten of evenementen die verhoogde waakzaamheid vereisen of een aanpassing van de maatregelen om de veiligheid van het centrum, de bewoners en de buurtbewoners te garanderen.

De opvang in een collectieve opvangstructuur

Kunnen de bewoners vrij bewegen binnen en buiten de opvangstructuur?

Aangezien de asielzoekers het recht hebben om vrij te bewegen binnen België, zijn de opvangstructuren open en kunnen de bewoners vrij binnen en buiten gaan.

Het huishoudelijk reglement van de opvangcentra legt hen wel een regelmatige aanwezigheid op in de opvangstructuur, die ze niet meer dan drie opeenvolgende nachten mogen verlaten zonder op voorhand te verwittigen en met een maximum van 10 nachten afwezigheid per maand. Indien een bewoner te lang afwezig is, wordt hij "uitgeschreven" uit de opvangstructuur en moet hij zich opnieuw aanmelden bij de Dispatching om een nieuwe opvangplaats toegewezen te krijgen. Hiervoor wordt de aanwezigheid van de bewoners in het centrum dus vaak gecontroleerd.

Krijgen de asielzoekers die in de opvangstructuur zitten een bijzondere begeleiding?

Maatschappelijke begeleiding

Gedurende het hele verblijf in de opvangstructuur heeft de asielzoeker recht op een individuele en permanente maatschappelijke begeleiding. Deze begeleiding wordt uitgevoerd door een maatschappelijk werker die een aantal dossiers opvolgt binnen de opvangstructuur.

De maatschappelijke begeleiding heeft betrekking op verschillende aspecten. De maatschappelijk werker geeft informatie over de asielprocedure en begeleidt de asielzoekers tijdens de verschillende fases. Hij analyseert samen met hen de gevolgen van de beslissing die het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen (CGVS) heeft genomen. De asielzoeker ontvangt ook hulp bij het beheer van het dagelijkse leven en bij het vervullen van zijn administratie (bv.: inschrijving kinderen in school, overgang materiële hulp naar maatschappelijke dienstverlening enz.)

Wanneer een asielzoeker in een opvangcentrum komt, wordt een sociaal dossier geopend op zijn naam. Indien hij overgeplaatst wordt naar een andere opvangstructuur, wordt dit dossier bezorgd aan de nieuwe opvangstructuur.

Juridische begeleiding

Gezien de complexiteit van de opvangprocedure is het aangewezen voor asielzoekers om de gespecialiseerde steun te vragen van een advocaat. Deze juridische begeleiding is gratis (pro deo). De maatschappelijk werker brengt de asielzoeker in contact met een advocaat of met de sociale dienst. De asielzoeker kan ook een beroep doen op het bureau voor juridische bijstand van het dichtstbijzijnde justitiehuis of zelf een advocaat contacteren.

Taalbegeleiding

De asielzoeker die in België aankomt spreekt niet noodzakelijk een van de drie landstalen - of beheerst die nog niet voldoende om het administratief vocabularium te begrijpen. Hij kan, indien nodig en gedurende het hele verblijf in de opvangstructuur, een beroep doen op tolkendiensten om makkelijker te communiceren met de maatschappelijk werker of zijn advocaat. Er bestaan verschillende sociale tolkendiensten om aan deze behoefte te beantwoorden.

Medische en psychologische begeleiding

De medische verzorging is gegarandeerd voor de asielzoekers. Aan elke opvangstructuur waar asielzoekers verblijven, is medisch personeel verbonden. Naast de medische verzorging, hebben asielzoekers ook recht op psychologische begeleiding. Verschillende psychische problemen hebben te maken met trauma's en onderliggende stress. De arts kan de asielzoeker naar het ziekenhuis of een gespecialiseerde dienst sturen.

De asielzoeker kan zich ook wenden tot een zorgverstreker van zijn keuze, die niet verbonden is aan de opvangstructuur. Maar in dat geval moet hij zelf de medische kosten betalen.

Vaccinaties

De kinderen krijgen vaccins in functie van de Belgische vaccinatiekalender (kinderen jonger dan 6 jaar via Kind en Gezin; kinderen tussen 6 en 18 jaar via de PMS centra of Fedasil).

Vaccinatie tegen polio is verplicht voor volwassen asielzoekers afkomstig uit landen waar de ziekte actief is (Afghanistan, Pakistan, Somalië, Nigeria).

Hoe ziet het dagelijkse leven van een asielzoeker eruit die in een opvangstructuur verblijft?

De opvangstructuur zorgt voor de basisbehoeften van de bewoners, maar de bewoners wassen hun linnen zelf en zorgen ervoor dat hun kamers proper zijn. In elk centrum worden verschillende activiteiten georganiseerd om de asielzoekers een realistische daginvulling te geven: workshops, lessen, sport, bibliotheek enz. In de internetruimte kunnen de bewoners contact houden met hun vrienden en familie in hun land van herkomst.

Ontvangen asielzoekers geld?

De bewoners van de collectieve opvangstructuren krijgen geen enkele vergoeding tijdens de duur van hun asielpcedure. Ze ontvangen echter wel zakgeld ter waarde van 7,40 euro per week.

Gemeenschapdiensten: nemen de asielzoekers deel aan het onderhoud en het goede verloop van het leven in de opvangstructuur?

De bewoners nemen deel aan het onderhoud van de opvangstructuur. Ze kunnen verschillende taken uitvoeren: gemeenschappelijke ruimtes schoonmaken, maaltijden verdelen en meehelpen op de verschillende diensten (bijvoorbeeld vestiaire). Als tegenprestatie voor hun gemeenschapdiensten krijgen ze een verhoging van hun zakgeld.

Kunnen de asielzoekers opleidingen volgen tijdens hun verblijf in de opvangstructuur?

De asielzoekers hebben de mogelijkheid om opleidingen te volgen. Deze worden zowel in de opvangstructuur als daarbuiten georganiseerd. De lesgevers kunnen personeelsleden zijn maar ook externen (vaak vrijwilligers) of zelfs andere asielzoekers. De meest voorkomende opleidingen zijn taalcursussen, naallessen, kookworkshops en computerlessen. Deze opleidingen zijn zowel gericht op een verblijf in België als op een eventuele terugkeer.

Hebben de asielzoekers toegang tot de arbeidsmarkt?

Elke asielzoeker die na vier maanden nog altijd geen beslissing heeft gekregen met betrekking tot zijn asielaanvraag, mag werken. Hij krijgt een arbeidskaart C. In dat geval blijft de asielzoeker recht hebben op opvang en materiële hulp, maar zal hij een financiële bijdrage moeten betalen indien hij in het opvangcentrum blijft.

Kunnen asielzoekers vrijwilligerswerk uitvoeren?

Onder bepaalde voorwaarden kunnen asielzoekers die een asielaanvraag hebben ingediend als vrijwilliger werken ongeacht de stand van de asielprocedure en dit zolang het recht op materiële opvang loopt. De uitoefening van vrijwilligerswerk is ook mogelijk voor niet-begeleide minderjarigen van minstens 15 jaar oud. De vrijwillige asielzoekers behouden allemaal hun rechten binnen de opvangstructuur.

Hebben de asielzoekers het recht om bezoek te ontvangen in de opvangstructuur?

De asielzoekers die in de opvangstructuur worden opgevangen hebben het recht om bezoek te ontvangen onder de voorwaarden die in het huishoudelijk reglement van de opvangstructuur staan.

De juridisch adviseurs van de begunstigen van de opvang, de vertegenwoordigers van het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties en de ngo's die in haar naam handelen kunnen zich naar de opvangstructuren begeven om de asielzoekers te bezoeken. Er is trouwens een ruimte voorzien waar gesprekken met een vertrouwelijk karakter kunnen plaatshebben.

Kunnen de asielzoekers gebruik maken van het openbaar vervoer?

De asielzoekers hebben het recht om gebruik te maken van het openbaar vervoer. De vervoersbewijzen die gebruikt worden in het kader van de asielprocedure worden uitgereikt door Fedasil. De asielzoekers betalen wel zelf hun tickets voor privéverplaatsingen.

Wat kan een asielzoeker doen indien hij ontevreden is met zijn situatie in de opvangstructuur?

Elke asielzoeker kan een klacht indienen indien hij niet tevreden is over de omstandigheden van de opvang of over de voorgestelde diensten. Hij kan ook beroep aantekenen tegen een sanctie en tegen een medische beslissing.

Wat gebeurt er indien een bewoner van de gemeente een klacht wil neerleggen of een incident wil melden?

Fedasil zal alles in het werk stellen om eventuele overlast te vermijden. Mochten er toch klachten zijn van buurtbewoners, dan kan men steeds terecht bij de centrumdirectie.

Integratie van de opvangstructuren in de lokale gemeenschappen

Kunnen externe personen vrijwilligerswerk verrichten in de opvangstructuur?

Fedasil doet vaak beroep op vrijwilligers. Vrijwilligerswerk is een manier om het maatschappelijk draagvlak voor asielzoekers en opvangcentra te vergroten.

In de opvangcentra helpen vrijwilligers bij de organisatie en begeleiding van groepsactiviteiten. Ze geven ook taal- en computerlessen, begeleiden asielzoekers bij uitstappen of kampen, en bieden ondersteuning bij sportieve en culturele activiteiten. Soms zijn ze gewoon een luisterend oor. Vrijwilligers zorgen ook voor huiswerkbegeleiding voor de kinderen of staan erkende vluchtelingen bij tijdens hun zoektocht naar een eigen woning.

Verenigingen en personen die zulke activiteiten willen organiseren, kunnen contact nemen met het opvangcentrum.

Kunnen asielzoekers zich wenden tot de gemeentelijke diensten?

Asielzoekers die worden opgevangen in het opvangcentrum, worden eveneens ingeschreven in de gemeente. Om deze inschrijvingen zo efficiënt mogelijk te laten verlopen en de werklast van de gemeentelijke diensten te beperken, kunnen er afspraken worden gemaakt met het opvangcentrum.

De asielzoekers die erkend worden als vluchteling gaan op zoek naar een eigen woonst. Zij kunnen dat doen in de gemeente of elders, al naargelang waar ze zich wensen te vestigen en waar ze betaalbare huisvesting vinden. Hiervoor wordt er samengewerkt met het OCMW van de gemeente, alsook met het OCMW van de gemeente waar de vluchteling zich zal vestigen.

Indien de asielzoeker een negatieve beslissing krijgt alsook de beroepsmogelijkheden uitgeput zijn, dan ontvangt hij een bevel om het grondgebied te verlaten en wordt hij overgeplaatst naar een open terugkeerplaats in één van de opvangcentra van Fedasil die terugkeerplaatsen organiseren.

Indien hij toch verder verblijft in de gemeente op illegale wijze, dan wordt er samengewerkt met SEFOR van de dienst Vreemdelingenzaken. Het "SEFOR Project" heeft als doel migranten die een bevel hebben gekregen om het grondgebied te verlaten op te volgen en na te gaan of ze effectief terugkeren naar hun land van herkomst, vrijwillig of niet. Voor meer informatie zie www.sefor.be

Zijn er activiteiten en uitwisselingsmomenten voorzien tussen de burgers en de opvangstructuur?

De opvangcentra organiseren opendeurdagen, geleide bezoeken en verschillende evenementen voor de buurtbewoners. Deze buurtinitiatieven moeten zorgen voor een betere integratie van de opvangcentra in de gemeente en een positieve houding vanwege de Belgische bevolking ten aanzien van de opvangcentra voor asielzoekers. Fedasil wil echte "open" opvangcentra creëren, die voortdurend informeren (bijv. via een lokale nieuwsbrief) en communiceren met hun buurt zodat de burgers een correct en realistisch beeld hebben van de asielzoekers en de opvang in België.

De buurtinitiatieven bestaan enerzijds uit feestelijke evenementen en opendeurdagen waarbij zowel asielzoekers als omwonenden betrokken worden zodat het centrum een ontmoetingsplaats vormt waar burgers en asielzoekers elkaar beter leren kennen.

Daarnaast bestaat een belangrijk deel van het buurtwerk uit het pedagogische luik waarbij scholen, bedrijven en andere groepen rondleidingen krijgen in de opvangstructuur en een introductie kunnen volgen over de asielprocedure en de opvang in ons land.

Elk centrum onderhoudt een breed netwerk met de gemeente, culturele partners, scholen, vrijwilligers en buurtbewoners waarmee ze in voortdurende dialoog en overleg gaan om het samenleven zo vlot mogelijk te laten verlopen en mogelijke klachten en overlast zo snel mogelijk op te sporen en op te lossen.

De asielprocedure

Welke zijn de verschillende stappen van de asielprocedure?

Elke vreemdeling die in België aankomt, kan asiel aanvragen en de bescherming inroepen van de Belgische overheid. De asielzoeker zal verschillende fasen moeten doorlopen, gaande van de aanvraag tot asiel tot de uiteindelijke beslissing. Deze verschillende stappen vormen samen de zogenaamde asielprocedure. De Belgische staat onderzoekt of de vreemdeling voldoet aan de criteria zoals beschreven in de Conventie van Genève van 1951 betreffende de status van vluchtelingen.

Indienen van asielaanvraag: waar en hoe kan een asielzoeker een asielaanvraag indienen?

Doorgaans wordt een asielaanvraag ingediend bij de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) te Brussel. Maar deze kan ook worden ingediend aan de grens (bv. in een luchthaven), binnen een gesloten centrum of in een strafinrichting.

De Dienst Vreemdelingenzaken registreert de asielaanvraag en onderzoekt of België verantwoordelijk is voor de behandeling van de aanvraag (het Dublin-onderzoek). Als een andere Europese lidstaat verantwoordelijk is, kan België vragen om de asielzoeker naar daar over te plaatsen. In deze fase legt de asielzoeker enkel een korte verklaring af en vult hij een standaardformulier in. De DVZ bezorgt het asieldossier vervolgens aan het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS).

Onderzoek en beslissing: hoe wordt een beslissing genomen bij een asielaanvraag?

De asielaanvraag zelf wordt onderzocht door het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen. De asielzoeker wordt schriftelijk uitgenodigd voor een gehoor met een medewerker van het CGVS, dat normaliter in de kantoren van het CGVS in Brussel plaatsvindt.

Tijdens dit gehoor krijgt de asielzoeker de kans om zijn vluchtverhaal te vertellen en de motieven voor zijn asielaanvraag uit te leggen. Vervolgens onderzoekt het CGVS of de verklaringen met de werkelijkheid overeenstemmen en of ze de asielzoeker toelaten om het vluchtelingenstatuut of subsidiaire bescherming te verkrijgen. Tijdens de volledige duur van dit onderzoek krijgt de asielzoeker een voorlopige verblijfsvergunning.

Welk verschil bestaat er tussen het vluchtelingenstatuut en de toekenning van subsidiaire bescherming?

Het CGVS evalueert eerst of de asielzoeker bescherming nodig heeft volgens de criteria van de Conventie van Genève met betrekking tot het vluchtelingenstatuut. Volgens de definitie van de Conventie van Genève, kan een persoon het vluchtelingenstatuut krijgen indien:

“de persoon uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil inroepen, of die, indien hij geen nationaliteit bezit en ten gevolge van bovenbedoelde gebeurtenissen verblijft buiten het land waar hij vroeger zijn gewone verblijfplaats had, daarheen niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil terugkeren”.

Indien de asielaanvraag niet voldoet aan de voorwaarden om het statuut van vluchteling te verkrijgen, zal het CGVS in tweede instantie nagaan of de asielzoeker aanspraak kan maken op het statuut van subsidiaire bescherming. Het statuut inzake subsidiaire bescherming bestaat sinds 2006. Dit statuut wordt toegekend aan asielzoekers die niet aan de criteria voor het vluchtelingenstatuut (conventie van Genève) voldoen, maar zich in zo'n situatie bevinden dat terugkeren naar hun land van herkomst een reëel en ernstig risico zou inhouden. Worden beschouwd als ernstige inbreuken:

“doodstraf of executie; foltering, onmenselijke of vernederende behandeling; een ernstige bedreiging van het leven van een burger door willekeurig geweld in geval van een gewapend internationaal of binnenlands conflict (subsidiaire bescherming).”

Het CGVS kan het vluchtelingenstatuut en de subsidiaire bescherming toekennen of weigeren.

Indien een van de twee statuten wordt toegekend, bieden de rechten die worden toegekend aan een persoon die erkend is als vluchteling meer bescherming ten opzichte van iemand die subsidiaire bescherming heeft gekregen. De verschillen betreffen meer bepaald de duur van de verblijfstitel in België, het recht op werk, de mogelijkheden op gezinshereniging en de toegang tot het leefloon.

Beroep: Kunnen afgewezen asielzoekers beroep aantekenen tegen de beslissing van het CGVS?

Als de asielzoeker niet akkoord gaat met de beslissing van het CGVS, kan hij beroep aantekenen bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV). Dit rechtscollege kan de beslissing van het CGVS bevestigen (de beslissing blijft ongewijzigd), hervormen (de beslissing wordt gewijzigd) of annuleren (het CGVS moet een nieuw onderzoek voeren).

Het beroep moet binnen de 30 kalenderdagen worden ingediend na betekening van de beslissing van het CGVS. Indien hij in een gesloten centrum wordt vastgehouden, beschikt de asielzoeker slechts over 15 kalenderdagen. In sommige specifieke gevallen, kan deze termijn herleid worden naar 5 of 10 kalenderdagen.

Het beroep voor de RVV is normaal gezien opschortend, dit betekent dat de asielzoeker niet onder dwang gerepatriëerd kan worden en dat hij het recht op opvang behoudt.

Na de procedure: wat gebeurt er wanneer de procedure is afgesloten?

Zodra de RVV een eindbeslissing heeft genomen, wordt de asielprocedure afgesloten. Net zoals voor elke administratieve handeling, is er evenwel de mogelijkheid om een cassatieberoep in te dienen bij de Raad van State. Die voert een procedure uit om na te gaan of de redenen voor dit beroep geldig zijn. De Raad van State beslist niet over de inhoud van de asielaanvraag maar controleert alleen of de RVV de procedures goed heeft toegepast.

De termijn om een beroep in te dienen voor de Raad van State bedraagt 30 kalenderdagen. Het beroep is niet opschortend en de DVZ kan een bestaande beslissing tot verwijdering of repatriëring uitvoeren.

Aan het einde van de asielprocedure krijgt de asielzoeker bescherming, via het vluchtelingenstatuut of dat van de subsidiaire bescherming, of is hij uitgeprocedeerd. Wanneer de asielaanvraag definitief verworpen werd, krijgt de uitgewezen asielzoeker een bevel om het grondgebied te verlaten.

Het bevel om het grondgebied te verlaten wordt betekend aan de uitgeprocedeerde asielzoeker door de Dienst Vreemdelingenzaken. Dit betekent dat de persoon het grondgebied moet verlaten uit eigen beweging binnen de opgelegde termijn (normaal gezien binnen de 30 dagen), zoniet verblijft hij illegaal in België. De persoon kan zijn terugkeer zelfstandig organiseren of vragen om hulp via het programma voor vrijwillige terugkeer dat Fedasil coördineert. Indien de uitgeprocedeerde asielzoeker het bevel om het grondgebied te verlaten niet inwilligt en de uitvoeringstermijn verstreken is, kan hij onder dwang verwijderd worden.

Meer gedetailleerde informatie over de asielprocedure vindt u op de website van het CGVS: www.cgvs.be

Informatie en communicatie

Waar/ bij wie kan het personeel van het gemeentebestuur terecht voor bijkomende informatie?

Het personeel van het gemeentebestuur kan contact opnemen met:

- hetzij rechtstreeks de directeur van de opvangstructuur;
- hetzij de directeur van regio Noord, Evert-Jan Witteveen via noord@fedasil.be
- hetzij met de hoofdzetel van Fedasil, Kartuizersstraat 21 te 1000 Brussel via info@fedasil.be (tel. 02/213.44.11)

Indien een burger vragen heeft, kan hij zich rechtstreeks richten tot de opvangstructuur of contact opnemen met de hoofdzetel van Fedasil via het mailadres info@fedasil.be.

Voor de centra van Fedasil zijn de contactgegevens beschikbaar via de website van het Agentschap (www.fedasil.be).

Voor de opvangstructuren van de partnerorganisaties, staan de websites vermeld op de pagina <http://fedasil.be/nl/inhoud/alle-opvangcentra>.

Een en al opvang

FEDASIL
HOOFDZETEL

Kartuizersstraat 21 - 1000 Brussel
T 02 213 44 11 - F 02 213 44 22
www.fedasil.be
info@fedasil.be

Verantw. uitgever: J-P Luxen | Redactie en lay-out: Fedasil
Foto's: Layla Aerts, Sanne De Wilde, Pauline Beugnies | 12.2015